

JESSICA BROEKHUIS

STOP

HET VERDRIET VAN EEN VERSLAVING

Over het boek

Een mooie carrière, een prachtig inkomen, feestjes: Jessica Broekhuis komt na haar studententijd terecht in de televisiewereld en oogst met haar scherpe tong al snel succes. Alles knettert en schittert, maar drank, coke en later gokken breken haar leven stukje bij beetje af. Na zestien slopende jaren beseft ze dat er iets radicaal moet veranderen. Ze vertrekt meer dood dan levend naar Zuid-Afrika, voor een intensief rehabtraject van zes maanden. Daarna begint haar herstel pas echt. *Stop* is een eerlijk, geestig en tegelijk gevoelig boek over de vernietigende gevolgen van een verslaving, niet alleen voor Jessica zelf, ook voor haar familie en vrienden.

Over de auteur

Jessica Broekhuis (1964) studeerde politicologie en communicatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam en presenteerde daarna diverse tv-programma's voor onder meer de AVRO en Schooltv. Tegenwoordig werkt ze als ervaringsdeskundige. Ze woont in Amsterdam.

Bezoek www.levboeken.nl voor informatie over al onze boeken. Volg @Levboeken op Twitter en bezoek onze Facebookpagina: www.facebook.com/Levboeken.

Jessica Broekhuis

Stop

Het verdriet van een verslaving

© 2016 Jessica Broekhuis

© 2016 A. W. Bruna Uitgevers B.V., Amsterdam

Omslagontwerp

b'IJ Barbara

Foto voorzijde omslag

© Getty Images/Barcin

Foto auteur

© Annaleen Louwes

ISBN 978 94 005 0774 6

NUR 320

Stop is het levensverhaal van Jessica Broekhuis, gebaseerd op haar eigen ervaringen en herinneringen. Zoals dat geldt voor alle gebeurtenissen in mensenlevens zou een ander diezelfde gebeurtenissen misschien op een andere manier hebben weergegeven. Dit boek heeft dan ook niet de pretentie de werkelijkheid objectief te hebben vastgelegd. Om redenen van privacy zijn de namen van de meeste betrokken personen gewijzigd.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Voor mijn vader

en voor:

Hester, Rebecca, Marjolijn en Alexa

'The wound is the place where the Light enters you.'

– Rumi

Persoonlijk bericht van Jessica

Ben je verslaafd? Dan is de kans klein dat je dit boek leest, want daar heb je dan geen zin in. Daarom: vrienden, familieleden of partners van een verslaafde, aarzel niet en vraag om hulp. Maak een afspraak bij de huisarts en zorg dat de verslaafde in een kliniek wordt opgenomen, het liefst voor langere tijd. Je hebt niets meer te verliezen, doe het, voor jezelf en voor de verslaafde van wie je houdt. Je kunt het niet vroeg genoeg doen. En het is nooit te laat!

Proloog

April 2011

In het vliegtuig op weg naar Kaapstad voel ik me labiel. Ik heb een stoel aan het gangpad en voor mijn gevoel komt die trolley met drank elke minuut langs. Ik drink nu al bijna zes jaar niet meer, maar ik heb nog nooit zo'n zin in een bloody mary gehad als nu. Iedereen om me heen bestelt alcohol. Logisch, ik zat ook altijd te zuipen in het vliegtuig.

Vier maanden geleden heb ik voor het laatst gesnoven, maar ik krijg intussen steeds meer zin in een lijntje. En bovendien, als ik eerlijk ben, heb ik op Schiphol ook weer verlekkerd een blik bij Holland Casino naar binnen geworpen.

Ik kan me eerlijk gezegd niet voorstellen dat ik ooit beter word. Dat ik ooit van mijn verslaving afkom. Ik hou het nu al een paar maanden vol, maar ik vind het elke dag weer een gevecht. Daarom heb ik er uiteindelijk ook mee ingestemd om naar de kliniek in Zuid-Afrika te gaan. Als ik thuis was gebleven was een terugval onvermijdelijk geweest, dat weet ik zeker. Maar ik zie er zó tegen op. Maandenlang intern, geen vrijheid. En vooral die stem in mijn hoofd: 'Gaat het me wel lukken? Ben ik eigenlijk niet een hopeloos geval?'

Ik gebruik al zo lang. Ik heb een sprankje hoop, veel is het niet. Het blijft maar malen in mijn kop. Ik voel me ook zo schuldig: tegenover mijn familie, tegenover mijn vrienden. Wat heb ik iedereen wel niet aangedaan? Het is gewoon verschrikkelijk. Ik heb ze belogen, bedrogen en bestolen. De tranen springen me in de ogen en ik zet snel mijn zonnebril op.

Ineens pakt de peuter die naast me zit mijn vinger beet. Het is een schattig jongetje, van een jaar of anderhalf. Als ik me naar hem toe draai lacht hij me stralend toe. Wat een engel. Hij blijft mijn vinger vasthouden en op de een of andere manier voel ik me rustiger worden. Ik doe mijn ogen dicht en denk aan de lieve kaart en het cadeautje dat ik van mijn zus Anne heb gekregen. Ik ken de kaart inmiddels uit mijn hoofd:

Lieve topper, hou vol en hou goede moed. Vind (jezelf) terug voor Beer, Ellen, Alexander, mij, iedereen die verder van je houdt en vooral: voor jezelf.

Love you, Anne

Ik voel weer tranen opkomen. Mijn god, wat ben ik een loser. Ik ben zesenvieftig jaar oud, heb rond de honderddertigduizend euro aan schulden, geen enkel uitzicht op een normale toekomst en een familie die al jaren genoeg van me heeft. Ik schud mijn hoofd en wijs mezelf terecht. Ophouden met dit slappe gedoe! Nu hang ik weer de zielige verslaafde uit, ik weet dat ik daar goed in ben, het slachtoffer spelen. Ik heb jarenlang de kluit lopen belazeren. Nu moet ik aan de bak, ik moet er eindelijk écht voor gaan.

Er is ook niets anders meer, ik sta met mijn rug tegen de muur. Het is maandenlang rehab of de dood, zoveel is me inmiddels duidelijk. De keuze is dus eigenlijk niet zo moeilijk. Ik wil leven, beter worden, mijn vrijheid terug. Ik wil niet meer afhankelijk zijn van alcohol, drugs of gokken. Daarnaast is mijn eigenwaarde *below zero*; ik wil weer trots kunnen zijn op mezelf. Ik weet dat ik nog lang niet uit het leven heb gehaald wat erin zit. Maar om dat te kunnen doen moet ik mezelf eerst terugvinden. Mijn kracht terugvinden.

Ik ben de enige die deze shit kan oplossen. Ik ben niet verantwoordelijk voor mijn ziekte, voor mijn verslaving, maar wél

voor mijn herstel. Ik moet eindelijk die verantwoordelijkheid nemen.

De stewardess met de trolley komt weer langs en ik zie de kleine flesjes wijn en sterkedrank in de laatjes staan. Ik wend mijn hoofd af.

De vlucht duurt nog ruim acht uur.

Een Broekhuis gelooft niet in God

‘Bas is geen hondennaam, het is een jongensnaam!’ schreeuw ik boos. Ik ben vijf jaar oud en sta boven aan de trap van ons huis in Twello. Het is zaterdagochtend en ik heb mijn pyjama nog aan.

‘Ik wil dat hij Wolf heet, of Snuf!’ roep ik naar beneden.

Beneden in de hal staat mijn vader met onze nieuwe hond. Hij is geweldig: helemaal zwart, met een witte vlek bij zijn neus.

Ik dender de trap af en Bas springt meteen tegen me op. Inmiddels staat de hele familie in de hal: mijn vader en moeder, mijn zus Anne, ons broertje Alexander en ik.

‘Moet je kijken,’ zegt mijn vader tegen mijn moeder, ‘hij lijkt wel getraind!’

‘Bas, zit!’ Bas gaat direct zitten.

‘Bas, lig!’ Bas gaat direct liggen.

‘Ik wil hem uitlaten!’ roep ik.

‘Nee,’ zegt papa, ‘dat mag Anne doen.’

Anne is de oudste van ons drietjes, ze is vijf jaar ouder dan ik.

‘Het is haar hond, zij mag hem de eerste keer alleen uitlaten. Daar hebben we het over gehad,’ zegt mijn vader als hij mijn boze gezicht ziet.

‘Maar ik ben de middelste!’ roep ik. ‘Ik mag ook mee, verdomme!’

‘Jess! Hou op met dat gevloek, anders ga je maar weer naar je

kamer. Ik heb hier geen zin in,' roept mijn moeder. Ze draait zich om en loopt de woonkamer in.

Intussen heeft Anne de voordeur geopend. Ze heeft haar mooiste jurk aan met een nieuwe witte maillot eronder. Met Bas aan de lijn loopt ze naar buiten.

Woedend ren ik naar mijn kamer. Ik trek mijn pyjama uit en doe het sheriffpak aan dat ik voor sinterklaas heb gekregen. Er zit ook een riem met een holster bij, en ik pak mijn klapper-tjespistool.

Voordat ik het pistool in mijn holster stop schiet ik een paar keer in mijn kamer rond: pang, pang, pang!

Ik ben nog steeds kwaad. Ik hoor stampende voetstappen de trap op komen en mijn kamerdeur vliegt open. Daar staat mijn vader in de deuropening. Hij ziet me in mijn sheriffpak en schiet in de lach. Ik word nog bozer.

'Waarom lach je me uit? Ik wil ook mee Bas uitlaten! Ik ga toch naar buiten, ook al mag het niet van jou,' bijt ik hem toe.

'Jessie, moppie, doe nou eens rustig,' probeert mijn vader. 'Er komen nog genoeg momenten dat jij Bas mag uitlaten. Maar vandaag is het Annes dag.'

'Maar waarom dan?' vraag ik mijn vader. Ik begrijp het echt niet en voel de tranen achter mijn ogen branden.

'Omdat Anne vijf jaar ouder is, en omdat jij nog te klein bent om écht voor Bas te zorgen.'

'Anne kan dat ook niet,' werp ik hem tegen.

Rustig antwoordt mijn vader dat Anne heel verantwoordelijk is voor haar leeftijd.

Ik ben niet van plan op te geven. Ik wil dat de hond Wolf heet en wil tóch kijken waar mijn grote zus is.

Ik zet mijn liefste gezicht op en kijk mijn vader aan. 'Ik mag toch wel even kijken waar ze is in de straat? Alsjeblieft pap?'

'Nou oké, loop haar maar tegemoet dan.' Tegen zoveel onschuld is ook papa niet bestand.

Yes! In mijn sheriffpak huppel ik de trap af, en ik ga door de keukendeur naar buiten.

Via het zijpad naast ons huis sta ik al snel op straat, waar ik Anne huilend aan zie komen stuiven. Ze kan Bas nauwelijks houden aan de riem. De hond is door het dulle heen. Annes nieuwe witte maillot is hartstikke vies en er zitten twee grote gaten bij haar knieën.

Ik ren naar haar toe en vraag wat er gebeurd is. Als Anne moet huilen is er écht iets aan de hand.

‘Bas valt elk beest aan dat hij ziet,’ brengt ze snikkend uit.

We staan inmiddels met de hond in de achtertuin. Papa en mama komen bezorgd uit de keuken.

Volgens Annes verslag heeft Bas tijdens zijn eerste wandeling twee honden, drie katten en een konijn geprobeerd te verscheuren. De halve buurt heeft moeten ingrijpen. Onze nieuwe hond blijkt inderdaad getraind: het is een volleerde jachthond.

Ik ben maar in één ding geïnteresseerd. ‘Valt hij ook mensen aan?’ vraag ik opgewonden aan Anne.

‘Nou nee,’ zegt ze, ‘maar toen die nare buurman tegen mij begon te schreeuwen dat Bas totaal gestoord is, ging Bas tussen hem en mij in staan, begon hij enorm te grommen en liet hij zijn tanden zien!’

Ik kijk in absolute verrukking naar onze nieuwe hond.

‘Dit kan niet,’ roept mijn moeder, ‘zo’n beest kunnen we niet houden!’

‘Jawel!’ gil ik. ‘Als Bas weg moet, dan ik ook! Kom, Bas!’

Anne, de hond en ik rennen het huis in.

Anne, Alexander en ik zijn geboren in Hilversum maar als ik vier ben verhuizen we met het gezin naar Twello, tussen Deventer en Apeldoorn. Twee jaar later verkassen we opnieuw, deze keer naar een verbouwde boerderij in het dorpje Lieren. Dat ligt een paar kilometer verderop, in de buurt van Beekbergen.

Ik heb een hekel aan volwassenen en hun gezeur. Zodra ik iemand niet mag laat ik dat merken: 'Hou je mond, dikbil! Jij bent niet de baas over mij, dat is alleen mijn vader!'

Op de lagere school leidt mijn gedrag al snel tot problemen. Het begint in de tweede klas. Ik kan niet lang stilzitten, me niet lang concentreren en ben hondsbrutaal. Het kan me ook niets schelen dat ik straf krijg, dus ik heb met mijn grappen en bijdehante opmerkingen al snel de lachers op mijn hand. Ik sta meer op de gang dan dat ik in de klas zit, ik ben een mix van Pippi Langkous en Pietje Bell.

Lieren is een christelijk dorp, waar iedereen op zondag twee keer naar de kerk gaat, met hoed en al, terwijl wij in afgeknipte pyjama's door de tuin rennen en in de beek springen. Wij worden niet christelijk opgevoed. Op een zonnige zondagochtend, als we met zicht op de uitgestorven straten met z'n allen in de voortuin zitten te ontbijten, legt papa ons uit waarom niet. Hij steekt een sigaar op, neemt een slok van zijn koffie en gaat er eens goed voor zitten. 'God bestaat niet!' Tevreden lurkt hij aan zijn sigaar.

Ik kijk hem verschrikt aan. Ik zit op een christelijke school en de laatste tijd bid ik elke avond.

'Iedereen mag natuurlijk geloven wat hij wil,' vervolgt hij zijn betoog, 'maar ik heb liever dat je mensen respecteert zoals ze zijn en dat je lief bent voor je medemens. Dat is veel belangrijker dan elke zondag braaf vooraan zitten in de kerk. Daarbij,' hij steekt zijn sigaar strijdvaardig in de lucht, 'een Broekhuis gelooft niet in God, maar in zichzelf, amen!'

'Zo is dat!' Terwijl mama dit roept buigt ze zich naar mijn vader toe en kust hem hartstochtelijk op zijn mond, ik zie zelfs hun tongen bewegen. Getverdemme!

'Doe normaal, ik zit te eten!' Ik produceer het geluid van een loeiende koe: 'Boehoe.'

Ik zit op een school met de Bijbel. Elke ochtend begint de les met psalmen zingen uit een blauw psalmboekje. Ik snap de teksten niet; ze zijn ook onbegrijpelijk voor een kind van zeven. Mijn vader windt zich vreselijk op over dat blauwe boekje.

‘Snap jij wat je zingt?’

‘Nee,’ antwoord ik naar waarheid.

‘Dan moet je de meester om uitleg vragen!’ besluit hij.

‘Ja, maar het is een lange psalm, dan moet hij heel veel uitleggen. En ik heb tóch geen zin om daarnaar te luisteren.’

‘En waarvoor moeten jullie bidden dan?’ vraagt mijn vader.

‘We bedanken God voor het dak boven ons hoofd, het eten, het onderwijs, voor onze ouders, en voor de natuur.’

Papa schatert het uit, hij komt niet meer bij.

In plaats van om uitleg van de psalm te vragen, leg ik de volgende dag punaises op de stoel van de meester, tot hilariteit van mijn klasgenootjes. Het is de eerste keer dat mijn ouders op school moeten komen. De eerste van vele.

Ik word al snel van deze christelijke school afgestuurd. De hoofdmeester, meneer Woudstra, besluit zijn afscheidspraatje met enkele gevleugelde woorden: ‘Uw dochter groeit op voor galg en rad.’

‘Wat is dat, papa? Voor galg en rad opgroeien?’ vraag ik als we weer thuis zijn.

‘Dat is een spreekwoord: het betekent dat je het slechte pad op zult gaan,’ antwoordt mijn vader. ‘Maar luister daar maar niet naar, die Woudstra is een onbenul.’

‘Ja, dat vind ik ook, het is een rotzak!’ schreeuw ik uit.

‘Hou nu eens op met dat gevloek,’ roept mijn moeder naar mij. En naar mijn vader: ‘Het is toch niet normaal, dat gevloek van dat kind?’

‘Dat leer ik van jou,’ zeg ik terug, ‘jij vloekt ook altijd.’

Anne zit achter haar boek stiekem te lachen op de bank.

Ik vind het fijn als Anne om mij moet lachen. Zij is mijn lieve grote zus, die altijd voor mij opkomt en naar me toe komt als mijn ouders boos op me zijn.

‘Jess, kom eens hier.’

Ik voel dat mijn vader serieus is.

‘Je moet wel wat beter gaan luisteren, zowel op school als hier thuis. Er zijn nu eenmaal regels waaraan je je zult moeten houden, lieverd. Er zijn ook niet-leuke dingen die je in je leven zult moeten doen.’

‘Ja,’ begin ik, ‘maar ik kan het niet. Ik voel me ellendig als ik de hele dag binnen in de klas stil moet zitten.’ Ik wil naar buiten als ik uit het raam kijk.

‘Jess, je zult wel moeten.’ Mijn vader raakt nu geïrriteerd. ‘Er zijn nu eenmaal dingen die moeten in dit leven.’

‘Waarom begrijp je me niet?’ kaats ik met stemverheffing terug. ‘Ik kan het niet, ik kán het gewoon niet.’

‘Je wilt het niet!’ Mijn vader begint nu ook te schreeuwen. ‘Dat is heel wat anders.’

Het is niet de laatste aanvaring die we zullen hebben.

Dromenkind

Als kind is mijn lievelingsserie op televisie *Catweazle*, over een middeleeuwse magiër die door een verkeerde toverspreuk per ongeluk in een ander tijdperk terecht is gekomen.

Ik hou van zijn avonturen en fantaseer dat ik ook kan toveren en in een eigen huisje in het bos woon. *Catweazle* heeft altijd een pad bij zich, en daarom begin ik ook padden en salamanders mee naar huis te slepen. Ik stop ze in een aquarium, maar daar springen ze natuurlijk binnen de kortste keren allemaal weer uit. 's Ochtends vinden we de salamanders uitgedroogd in de keuken. De padden vinden hun weg naar de kelder.

'Dit moet echt ophouden, Jessie, ik schrik me elke keer rot als ik weer zo'n beest tegenkom,' zegt mama.

'Daarbij is het zielig,' vindt Anne.

'Ja, maar ik ben *Catweazle*, werp ik tegen. Ik duld geen tegenpraak.

Na het avondeten hoor ik mijn ouders in de keuken praten.

'Ze onderscheidt fantasie niet van de realiteit,' zegt mijn moeder tegen mijn vader. 'Ze gaat er helemaal in op, dat is niet normaal.'

Mijn vader zegt niks, maar mijn moeder gaat verder.

'En die teleurstelling als dat programma is afgelopen, daar kan ze gewoon niet mee omgaan. Wat is dat toch?'

‘Dat is gewoon hoe een kind is,’ reageert mijn vader, maar matig enthousiast om dit gesprek te voeren.

‘Nee, dit is anders, ze zit in een totaal eigen wereld,’ hoor ik mijn moeder zeggen. ‘En die driftbuien van haar. Ze is echt heel anders dan Anne en Alexander.’

Ik loop de trap op naar boven en ga naar mijn kamer.

Klein als ik ben, weet ik donders goed wat mijn moeder bedoelt. Ik ben inderdaad heel anders dan mijn zus en broertje. Anne en Alexander zijn veel rustiger dan ik. Ik ben driftig en wild. Ik voel me vaak rusteloos, eenzaam en alleen, maar ik hou wel van drama en chaos. Als er ergens een relletje is, sta ik vooraan. En als je aan mijn kleine broertje komt, dan krijg je een klap voor je hoofd.

Ik ben een enorme vechtersbaas en draag nooit een jurk.

Door ons leeftijdsverschil speel ik maar weinig met Anne, en ook al schelen Alexander en ik maar een jaartje, toch vind ik hem vaak te kinderachtig.

Peter, onze oudste neef, wordt daarentegen mijn beste vriend.

Op een dag mogen we met zijn allen voor de eerste keer foekepot lopen. Ik heb het liedje de hele week op school geoefend:

Foekepotterij, foekepotterij

Ik heb geen geld om brood te kopen

Daarom moet ik foekepot lopen

Foekepotterij, geef me een centje en ik ga voorbij

Ik hou niet op met zingen, thuis ook niet. Iedereen wordt er gek van.

Op de dag van de foekepot hijsen Alexander, Rik – Peters broertje – Peter en ik ons in oude jurken, nachtjaponnen en ondergoed van mama en Annemerel, haar zus.

Peter draagt een pruik van mama; Alex en ik hebben allebei een onderbroek van haar op ons hoofd. We zitten ook nog eens allemaal onder de lipstick. In de keuken moeten Annemerel en mama zo hard lachen dat ze het bijna in hun broek doen. Papa en Anne komen ook niet meer bij.

‘Waarom lachen jullie me nou weer uit?’ begin ik te pruilen, maar eigenlijk kan het me ook niets schelen. Ik sta verguld naar mezelf in de spiegel te kijken.

‘We lachen je toe,’ zegt mijn vader, maar hij kan nauwelijks uit zijn woorden komen.

We vertrekken met ieder een kussensloop in onze hand. Daar moeten het geld en het snoep in. Ik wil zo veel mogelijk ophalen, want ik ben aan het sparen voor de kermis in Deventer. Alle vriendinnen van mama bij wie we aanbellen krijgen direct de slappe lach als ze opendoen. Ik sta bij elke deur vooraan, zing het hardst van allemaal en zorg dat ik mijn kussensloop als eerste omhooghoud.

Na de derde deur krijgen we ruzie.

‘Jij duwt ons steeds weg!’ protesteert Peter.

‘Ja, maar het is ook mijn straat en ik ben de oudste. En de baas.’

‘We moeten om de beurt vooraan staan, dat hoort zo,’ dramt Peter.

‘Helemaal niet, wie zegt dat!’ reageer ik, en ik wil doorlopen naar de volgende deur. Ze kunnen de pot op, denk ik, dit is mijn avond.

Alexander snapt niks van de commotie en begint te huilen.

‘Jezus, huilebalk, we kunnen niet jankend bij een deur aanbellen, Alex, dan krijgen we niets,’ zeg ik kwaad.

De hele foekepot valt in duigen.

De grote vakantie

We brengen de zomervakantie elk jaar in Spanje door, in Rosas aan de Costa Brava. De Ford Taunus wordt altijd helemaal volgepakt, en dan beginnen we aan de tweedaagse reis, met drie kinderen achterin. Ik ben een week van tevoren al zo opgewonden dat ik geen oog dichtdoe, dus ik moet met mama naar onze huisarts, dokter Hendriks.

‘Hebt u niet iets waardoor ze kan slapen?’ vraagt ze hem. ‘In elk geval voor onderweg in de auto en tijdens de overnachting, want anders wordt de reis voor iedereen een drama,’ aldus mijn moeder.

Dokter Hendriks geeft ons druppeltjes mee. Hij verzekert mijn moeder dat ik zal slapen als een os.

We vertrekken midden in de nacht, zodat we al in België of Frankrijk zijn als we wakker worden. Mijn moeder, Anne en Alexander slapen onderweg, maar ik ben net als papa klaarwakker, ondanks de druppeltjes. Ik houd me stil en kijk naar buiten, met mijn knuffel dicht tegen me aan, ook al ben ik daar eigenlijk al wat te oud voor.

De auto heeft een cassettespeler, en ik hou van de muziek van The Beatles, Dionne Warwick, Frank Sinatra en Sérgio Mendes. Alles gaat goed zolang we daarnaar luisteren, maar zodra mijn vader een bandje met jazzmuziek opzet maak ik enorme stampij.

‘Nee, daar kan ik niet tegen, daar krijg ik hoofdpijn van!’ schreeuw ik boos vanaf de achterbank.

‘Jij kunt niet altijd je zin krijgen, dat lijkt me toch duidelijk?’ zegt mijn moeder, in één klap klaarwakker.

‘Ja, maar jij ook niet,’ mok ik terug.

Halverwege Frankrijk gooit Anne per ongeluk mijn knuffel uit het raam en dan breekt de hel los. Alexander wordt wakker van mijn gehuil; Anne voelt zich enorm schuldig; papa is woedend omdat hij een heel stuk om moet rijden om mijn knuffel te zoeken; mama is bloedchagrijnig en zegt geen woord meer. Gelukkig vinden we na een paar kilometer rijden mijn lieve beer weer terug.

‘Wat zit er in godsnaam in die druppels?’ hoor ik mijn vader aan mijn moeder vragen, vlak voordat ik eindelijk uitgeput in slaap val.

Eenmaal in Spanje keert de rust terug. Mama ligt de hele dag gestrekt te bakken op een handdoek en wordt zo bruin als een kokosnoot. Papa zwemt en speelt met ons.

In die vakantie vang ik een heel bijzonder klein visje. Het is doorzichtig met prachtige kleuren: oranje, paars, rood, blauw en zwart. Ik ben er zo blij mee dat ik het visje de hele tijd bij me heb, in een klein emmertje met water. Op een avond zitten we buiten te eten bij een restaurant. Ik mag binnen een ijsje halen.

Net als ik mijn ijsje aan wil wijzen komt er een man met een groot geweer het restaurant in lopen. Ik zie aan zijn gezicht dat hij heel erg boos is. Hij stuurt me naar buiten en ik ren naar ons tafeltje.

‘Papa, papa!’ roep ik. ‘Er is een man naar binnen gelopen met een wapen en ik zie aan hem dat hij heel erg kwaad is! Ze hebben ruzie om een vrouw!’

Ik vind het waanzinnig spannend en wil terug naar binnen om te zien hoe het afloopt.

Mijn vader wordt lijkbleek en aarzelt geen moment. Hij trekt ons allemaal mee en commandeert ons de auto in.

‘Ik kan niet zo hard rennen!’ roep ik. ‘Mijn vis!’

Al het water klotst over de rand van de emmer, en eenmaal bij de auto aangekomen zit het visje er niet meer in.

De rest van de vakantie ben ik ontroostbaar. Ik wil mijn vis terug.

Omaatje

Wie mij goed begrijpt, is omaatje Broekhuis. Zij is mijn grootste fan. Ze lacht om alles wat ik doe. Ze logeert regelmatig bij ons, en Alexander en ik komen vaak bij haar. Ze woont op de Helmerslaan in Hilversum. Alexander en ik luisteren altijd ademloos naar haar verhalen over de oorlog, toen zij op een fiets met houten banden naar Kampen moest trappen om eten te halen en papa in de Hongerwinter bloembollen te eten kreeg. Ze is al vroeg weduwe geworden, maar daar zit ze volgens mij niet zo mee. Wat ze wel vreselijk vindt is het verlies van haar oudste zoon, papa's broer. Die kwam om door een motorongeluk toen hij in dienst zat. Als ze naar zijn foto kijkt of over hem vertelt, krijgt ze tranen in haar ogen. Ik voel intens met haar mee en moet net als zij vechten tegen mijn tranen. Ik ben gefascineerd door deze oom en kijk als ik bij oma ben altijd stiekem naar zijn foto. Papa wil maar weinig over hem kwijt, alleen dat ze heel verschillend waren.

Onze favoriete programma's op televisie zijn *Wordt u al geholpen?*, *Tommy Cooper* en *Benny Hill*. Zaterdagavonden bij omaatje Broekhuis zijn dan ook een feest. We hebben continu de slappe lach met zijn drietjes, vooral als oma haar gebit uitdoet, dan rollen Alexander en ik van de bank van het lachen.

Op een zondag komt oma helemaal opgedirkt naar beneden, in haar mooiste jurk en met een hoed op.

‘Waar gaan we heen?’ roep ik.

‘Jullie nergens, maar ik heb autorijles! En dat mag jij níét aan je vader vertellen, want dan wil hij vast dat ik ermee stop.’

Ik vind het supergrappig en schater het uit. ‘Ja maar, oma, dat kan toch niet, daar ben je toch veel te oud voor?’

Mevrouw Overdijking, de buurvrouw, komt een uurtje oppassen. Met zijn drieën zwaaien we oma uit, terwijl ze hortend en stotend wegrijdt in de lesauto. We blijven erin. En oma ligt zelf ook in een deuk. Ze kan nauwelijks over haar schouder kijken door die grote hoed!

Als mijn vader ons ’s avonds komt halen en vraagt wat we allemaal gedaan hebben verspreek ik me per ongeluk. ‘Oma had autorijles vandaag,’ vertel ik opgewonden.

‘Sst,’ zegt ze.

‘Wát?’ zegt mijn vader. Hij verslikt zich in zijn biertje.

Ik zie aan mijn vaders gezicht dat hij niet weet of hij kwaad moet worden of moet lachen. Uiteindelijk proest hij het uit.

‘Moeder, dat is toch niet waar, hè? Dat is zonde van het geld; je bent een gevaar op de weg. Je gaat nooit je rijbewijs halen, dit slaat nergens op.’

‘Maar ze kan al best goed rijden!’ roep ik. Ik voel me schuldig dat ik haar heb verraden.

‘Sorry, oma,’ zeg ik later in de keuken.

‘Het geeft niet, schatje, misschien heeft je vader ook wel gelijk.’

Bommelding

Ik ben goed in sport, daar kan ik al mijn energie in kwijt. Mijn ouders en Anne tennissen, dus Alexander en ik worden ook lid van de tennisclub. Als mijn vader niet op reis is voor zijn werk gaan we met z'n drieën – papa, Alexander en ik – op zaterdagochtend naar de Loenermark in Loenen op de Veluwe. Papa geeft ons dan conditietraining, we staan uren te volleren en op de terugweg luisteren we in de auto naar *De Dik Voormekaar Show*.

We hebben oneindig veel lol en worden nog goed ook. Alexander en ik worden allebei geselecteerd om bij de tennisbond te komen trainen. Tennis wordt een belangrijk deel van mijn leven. Omdat Alexander en ik zo weinig in leeftijd verschillen, maar vijftien maanden, trekken we veel met elkaar op. We tennissen samen, hebben samen conditietraining en zitten samen op het gymnasium in Apeldoorn. Alexander in de eerste klas, ik in de tweede. De tijd van ruziemaken is voorbij, daar zijn we inmiddels overheen gegroeid.

Op school blijft het hangen en wurgen. Ik heb nooit zin in huiswerk maken. Ik begin voor elk proefwerk te laat en in mijn hoofd is het regelmatig een chaos. Ik voel me, net als toen ik klein was, vaak eenzaam, alleen en somber. Hoewel er eigenlijk geen reden voor is, voel ik me soms ook niet thuis in het gezin. Ik kan het niet goed omschrijven, maar het heeft iets unhei-

misch. Om dat nare gevoel te onderdrukken trap ik op school alleen maar keet.

Op een avond komt mijn vader naar mijn slaapkamer, waar ik zogenaamd huiswerk zit te maken. 'Ik ben gebeld door je klassenmentor.' Hij is ondertussen op mijn bed gaan zitten. 'Je schijnt er vreselijk slecht voor te staan op school, Jess, en je gedrag is totaal gestoord als ik het zo hoor.' Ik zie aan mijn vader dat hij emotioneel is. 'Je hebt vandaag toen de leraar natuurkunde iets op het bord aan het schrijven was een appel tegen het bord aan gegooid. En wel op zo'n manier dat die naast zijn oor is geëxplodeerd. Die man is zich rot geschrokken. Wat is er met je aan de hand?' Wanneer ik geen antwoord geef wordt hij boos. 'Nou, wat is dit, Jess? Zo gedraag je je toch niet!'

'Ik trek het niet op die kutschool!' Driftig spring ik uit mijn bureaustoel. 'Ik leer niets, alle leraren zijn slecht. Ik wil er gewoon niet meer heen.' Mijn vader is inmiddels ook opgestaan. We staan als twee kemphanen tegenover elkaar. 'Komt dat even mooi uit, Jessie, want je bent voor drie dagen geschorst. Kun je mooi al je huiswerk inhalen!' Mijn vader kijkt me triomfantelijk aan. 'Lieverd', hij gooit het ineens over een andere boeg, 'wat is er toch met je? Je moet naar school. In elk geval totdat je een diploma hebt.' Ik weet niet hoe ik mijn vader moet uitleggen dat ik me soms zo ongelukkig voel, want ik weet zelf niet eens waardoor het komt.

Vanaf dat moment spendeert mijn vader hele weekenden om mij met mijn huiswerk te helpen, eerst vooral met wiskunde en later ook met natuur- en scheikunde. Ik ben zo ongelooflijk slecht in deze vakken, ik snap er helemaal niks van. Ik let in de klas dan ook totaal niet op. Ik maak geen aantekeningen, heb altijd de grootste bek en begin er een handje van te krijgen om proefwerken pas achteraf in te leveren of om in de pauze door het raam te klimmen en cijfers in agenda's van de leraren te

veranderen. Dit blijft natuurlijk niet onopgemerkt, maar zolang niemand mij op heterdaad betrapt waan ik me veilig.

Midden in de proefwerkweek van de tweede klas heb ik het er helemaal mee gehad. Het lukt me niet om voor een biologieproefwerk te leren. Ik heb de hele avond getraind en ben doodmoe. Ik krijg geen alinea meer in mijn hoofd gestampt. Maar dan kom ik boven achter mijn bureau op een geweldig idee. Ik ga morgenochtend op weg naar school, in de telefooncel om de hoek, de school bellen met een bommelding! Ik weet direct wat ik ga zeggen: 'Dit is de PLO, er ligt een bom in het Gemeentelijk Gymnasium in Apeldoorn.'

Niet meer dan dat. Je moet nooit te veel zeggen, daar kun je alleen maar op gepakt worden. En voor de zekerheid zal ik een zakdoek over de hoorn doen.

Ik vind het een briljant plan en verheug me er nu al op. Normaal val ik niet zo snel in slaap, maar deze avond lig ik al snel te snurken.

De volgende ochtend zie ik mijn vader in de keuken.

'Wat ben jij lekker vroeg op,' zegt hij. 'Welk proefwerk heb je vandaag?'

'Biologie.'

'Ken je het goed?'

'Ja, volgens mij wel.'

'Nou, veel succes, moppie,' zegt-ie, en hij geeft me een dikke kus.

Wat is papa toch lief. Ik voel me ineens wel een beetje schuldig, maar dat gevoel stop ik snel weg. Ik fiets zo hard als ik kan naar school. Van Beekbergen naar Apeldoorn is het zeker een halfuur flink doortrappen. Onderweg word ik toch nerveus. Het is misschien beter om een telefooncel in de stad te kiezen. Vlak bij de markt in Apeldoorn ga ik een cel in. Ik pak mijn zakdoek en doe hem over de hoorn. Ik gooi er een kwartje in en de telefoon gaat over. De conciërge neemt vrijwel direct op.

‘Dit is een boodschap van de PLO..’ – ik spreek met een zo laag mogelijke stem – ‘... er ligt een bom in het Gemeentelijk Gymnasium in Apeldoorn en deze gaat vóór het middaguur af.’

Dat laatste improviseer ik er ter plekke bij, het lijkt me een goede uitsmijter. Ik gooi de hoorn op de haak, glijp de telefooncel uit en race naar school. Ik heb mijn proefwerk het tweede lesuur.

Het eerste uur bij wiskunde gebeurt er niets. Ik had op zijn minst politie verwacht. Maar nee, niks van dat alles. De les kruipt voorbij en het blijft stil in de gangen. De bel gaat en we lopen naar het biologielokaal voor het proefwerk.

Verdomme, wat is dit?

Ik kies een tafeltje aan het raam. Het zweet breekt me uit als ik de vragen doorlees. Ik kan er niet één beantwoorden. Ik kijk continu naar buiten, hopen op een wonder.

Na tien minuten zie ik eindelijk twee witte busjes de hoofdingang binnenrijden, en ik hoor sirenes. Mijn truc is gelukt!

De school wordt snel ontruimd. Iedereen is in paniek en ik kom in het rumoer Alexander op de gang tegen.

‘Maak je geen zorgen!’ fluister ik. ‘Ik heb gebeld, er is geen echte bom.’ Hij kijkt me aan alsof ik gek ben geworden.

Als ik ’s middags thuiskom staat mijn moeder op het tuinpad. Alexander heeft me verraden.

‘Je lijkt wel niet goed snik, Jessica. Weet je wel dat er in Israël mensen dóódgaan door bommen? Je vader is ook des duivels. Ik heb hem gebeld en hij is onderweg naar huis. Nu ben je écht te ver gegaan.’

Wat een hysterisch gedoe is dit. Ik vind mijn moeders reactie zwaar overdreven. Het was toch maar een grap?

Dan komt mijn vader thuis. Hij is woedend.

‘Nog één zo’n geintje en ik stuur je naar een kostschool! Ik ben er nu echt klaar mee, Jess, ik meen het!’

Coke

Als ik zeventien ben verhuizen we met het gezin terug naar Hilversum. Anne is dan al lang het huis uit. Ik ben in de vijfde blijven zitten omdat ik de ziekte van Pfeiffer heb gehad, dus Alex en ik komen bij elkaar in de klas. Op onze nieuwe school in Hilversum denkt iedereen dat we een tweeling zijn, zozeer lijken we op elkaar. We zijn onafscheidelijk. We gaan samen uit, zitten in hetzelfde tennisteam en hebben dezelfde vrienden. Ik ben inmiddels een stuk rustiger, maar ik doe nog steeds niet veel aan mijn huiswerk. Te veel gedoe. Bij bepaalde vakken spiek ik de hele boel bij elkaar en bij het centraal schriftelijk economie verstoopt Alexander een aantal antwoorden voor me op de toiletten. Zo haal ik zonder veel problemen mijn vwo-diploma.

Na mijn eindexamen ga ik met een paar schoolvriendinnen met vakantie naar Monaco. We hebben een appartement en vermaken ons prima. Het enige wat we doen is uit eten gaan en daarna tot vijf uur 's morgens de nachtclub in. Pas tegen tweeën in de middag sloffen we slaperig het strand op. Van het stadje zien we niets.

Op een avond zitten we op een terras. We genieten van het lome weer en onze drankjes. Naast ons zit een stel jongens met wie we aan de praat raken. Tara vindt een van hen leuk. Hij blijkt cocaïne bij zich te hebben en biedt ons ook wat aan, alsof

het de normaalste zaak van de wereld is. ‘Ja, tuurlijk!’ zeggen we allebei. We reageren alsof we dagelijks aan de coke zitten en vertrekken om beurten naar de wc.

Het is een klein, wit pakje met een rietje erbij. Ik ben onmiddellijk gefascineerd door het spul. Het ruikt chemisch en het ziet eruit als zacht, wit talkpoeder. Ik heb geen idee hoeveel ik moet nemen, dus ik stop het rietje in het pakje en neem een flinke snuif.

Wow, dat komt binnen. Het schiet direct mijn keel in. Het smaakt raar, niet echt lekker, maar ik krijg direct een soort kick. BAM! Ik loop snel terug naar het terras, ik moet wat drinken om die vieze smaak weg te spoelen.

Ik ga weer naast Tara zitten en buig mijn hoofd naar haar toe. ‘Voel jij al wat?’ fluister ik. ‘Mijn keel zit dicht, bij jou ook? Is dat normaal?’

‘Ik weet het niet,’ giechelt Tara, ‘ik heb het niet durven nemen. Ik vond het toch te eng.’

Ik voel dat de coke gaat werken. Ineens begint die lijn binnen te komen, halleluja! Alle kleuren worden helder, ik ben de middelpuntvliedende kracht van het hele terras. Ik hoor alle stemmen scherp, dichtbij en ver weg tegelijk. Ik voel me fantastisch, alsof ik de hele wereld aankan. Wat zou ik me nog zorgen maken? Ik hoef me niet zo vaak somber te voelen, dat is nergens voor nodig. Ik ben overal klaar voor, ik ga het maken!

Ondanks het feit dat Tara niets heeft genomen lachen we ons helemaal rot samen.

‘Mijn god, wat is dit een geweldig spul, zeg,’ mompel ik tegen haar. Dit is voor herhaling vatbaar.

Op mijn negentiende verlaat ik het ouderlijk huis. Ik ga politicologie studeren in Amsterdam. Omdat ik daar nog niet zoveel mensen ken besluit ik lid te worden van het studentencorps, het ASC/AVSV. Het is een absurde, chaotische vereniging. Het

is een wereld op zich, een groot poppenhuis. We nemen dit gedoe aan de ene kant bloedserieus maar kunnen er tegelijkertijd ook hard om lachen. Met het echte leven heeft het geen bal te maken, en dat is juist de grap ervan. Het is net een klein dorp in een grote wereldstad, met verschillende dispuutshuizen, de sociëteit aan de Raamgracht, mijn eigen dispuutshuis op de Prinsengracht en onze favoriete kroegen voor na sluitingstijd. We hebben gala's, borrels, gezamenlijke skivakanties, en elk jaar in augustus de groentijd. Saamhorigheid en ongekende lol, ik vind het er allemaal, en ik maak er vrienden en vriendinnen voor het leven. Mijn vader had gelijk, op de dag dat ik mijn spullen inpakte om naar Amsterdam te verhuizen: mijn studententijd is de beste tijd van mijn leven. Ik ben gelukkig.

Aanvankelijk drink ik niet veel, eigenlijk nauwelijks, het valt mensen zelfs op. In mijn huis doe ik het sowieso niet en op feestjes maar af en toe. Maar dat verandert snel, zeker als ik cocktails ontdek. Ik verschil daarin niet eens zoveel van mijn studie- en dispuutgenoten: we genieten allemaal van onze vrijheid. Toch merk ik na een tijdje dat ik anders drink dan mijn vriendinnen. Ik ga gewoon door totdat ik straalbezopen ben. Ik heb geen rem. Het leven in Amsterdam is één groot feest. Ik neem het studeren op de koop toe.